

TEHNOLOGIILE INFORMAȚIONALE ȘI LITERATURA INFORMATION TECHNOLOGIES AND LITERATURE

BORTĂ Andreea, studentă, Specialitatea: CIE,
DABIJA Ion, student, Specialitatea: CIE
ASEM, Republica Moldova, Chișinău,
Str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 61
e-mail: borta.andreea@ase.md
dabija.ion@ase.md

Abstract: *Information technologies have invaded both private life and science. Today nothing is done without a computer. There has been a gradual shift from simply representing information in digital format to thinking with technology. It is no news to anyone that technology is making its way into absolutely all sciences. What's more, it is present in the life of every teenager. The aim of this research is to present ways of approaching literary text with the help of technologies. We used methods of analysis of non-literary text: analysis of informational elements of the text; research methods: concept analysis, comparison, generalization, ICT experimentation. The theoretical results obtained are: presentation of concepts that unite literature and technologies, analysis of the possibilities of using technologies to render an artistic message.*

Cuvinte cheie: *hypertext, hyperlink, blog, videopoetry.*

JEL Classification: O33, Z11

INTRODUCERE

Tehnologiile informaționale au invadat atât viața privată, cât și știința. Azi nu se mai face nimic fără calculator. S-a trecut treptat de la simpla reprezentare a informației în format digital la cea de a gândi cu ajutorul tehnologiilor. Pentru nimeni nu este o noutate că tehnologia se face prezentă în absolut toate științele. Ba mai mult, este prezentă în viața fiecărui adolescent. La disciplina limba și literatura română, dacă nu se îmbină tehnologia cu opera literară, atunci se riscă de a scoate opera literară la periferiile interesului elevului. Soluția ar fi de a găsi modalități interesante de a implica mijloacele TIC nu doar pentru redarea sau prezentarea informației, dar și la receptarea textului, la redarea semnificațiilor, emoțiilor, imaginilor artistice.

Ipoteza cercetării este că dacă vom utiliza tehnologiile pentru a reda mesajul unui text poetic, atunci textul va deveni mai atractiv și mai ușor de înțeles.

Obiectul cercetării îl reprezintă textul literar exprimat cu ajutorul tehnologiilor.

Scopul cercetării este de a prezenta modalități de abordare a textului literar cu ajutorul tehnologiilor.

Obiectivele proiectului:

- 1) a prezenta terminologia și conceptele din literatura de specialitate, care desemnează acel tip de literatură creat cu ajutorul tehnologiilor;
- 2) a analiza modalitățile de formare a unui text literar cu ajutorul tehnologiilor;
- 3) a elabora un algoritm pentru crearea unui text artistic digital;
- 4) a realiza un produs care să reprezinte conceptele analizate (videopoezie).

Am utilizat *metode* de analiză a textului nonliterar: analiza elementelor informaționale ale textului; metode de cercetare: analiza conceptelor, comparația, generalizarea, experimentarea TIC. *Noutatea științifică* a lucrării constă în a propune un model de creare sau abordare a textelor literare cu implicarea tehnologiilor informaționale.

Rezultatele teoretice obținute sunt: prezentarea conceptelor ce unesc literatura și tehnologiile, analiza posibilităților de utilizare a tehnologiilor pentru redarea unui mesaj artistic.

În literatura de specialitate au apărut termeni precum: literatura digitală, hypertext, hyperlink, videopoezia, cyberpoetica, blogtext, iar despre aceste concepte au scris: E. Ungureanu (hypertext / hyperlink), R. Gotca (videopoezia, cyberpoetica), L. Șimanschi (literatură digitală).

Literatura digitală – poate fi definită ca literatură fiind folosite instrumente informatice, dar poate fi considerat de asemenea și un fenomen cultural al sec. XXI. Nu fiecare operă pur și simplu rescrisă în format electronic poate fi numită drept o operă digitală. Pentru aceasta trebuie să corespundă designului grafic, dar și unor proprietăți specifice digitalizării (Rusu).

Textul / intertextul e considerat obiect de studiu al textologiei / intertextologiei, al teoriei discursului, semioticii, pragmaticii, culturologiei etc. Între intertext și hypertext există o legătură atât de puternică, încât ne întrebăm dacă nu cumva aceste două concepte reprezintă în esența lor același concept, doar că din perspective diferite: intertextul din perspectiva exclusiv a științelor socioumane, în timp ce hypertextul – dintr-o perspectivă dublă: științe socioumane plus tehnologii informaționale (Ungureanu, Intertext și hypertext).

Hypertextul – „termen din domeniul informaticii introdus în circuit de către Ted Nelson, având scopul să desemneze textul ramificat, și care răspunde la anumite opțiuni de căutare și legare.” Cel mai popular exemplu de hypertext sunt paginile web, unde, de obicei, sunt folosite trimiteri spre alte texte (hyperlink), care pot fi accesate imediat (Ungureanu, Elena Ungureanu: Textul și -textele).

O altă definiție a hypertextului este drept metodă de realizare a unui text, ideală pentru utilizarea pe calculator, care permite cititorului să parcurgă materialul în maniera aleasă de el [DEX].

Hypertextul este utilizat ca text și ca tehnologie în noile spații de comunicare, este el însuși semn nou al comunicării online, generând, la rândul său, alte semne de comunicare, este element și trăsătură determinantă a noilor genuri și specii generate de online, este spațiul unde se nasc noile limbaje și slanguri (Ungureanu, Intertext și hypertext).

În societatea informațională hypertextul ocupă locul principal în comunicarea scrisă, iar sistemele acestuia au o influență majoră asupra culturii, economiei, limbajului și, în general, în toate domeniile posibile. Secolul XXI este și va fi unul electronic, sau nu va fi deloc.

Hyperlink – sau link, este o referință, un element de navigație într-un document electronic către alte părți ale documentului, sau alt document. Tehnic este o referință într-un hipertext care dă posibilitatea executării unui salt către alt document, sau altă poziție a respectivului document, conform Wikipediei (Wikipedia - The free encyclopedia).

Dictionarul definește hyperlinkul ca un cuvânt sau o propoziție subliniată (sau evidențiată în alt fel) într-un sistem de hipertext, care, atunci când se execută acolo clic cu mouse-ul, afișează alt document (Dexonline - dicționare ale limbii române).

Blog este o publicație web (un text scris) care conține articole periodice sau actualizate neîntrerupt, ce au de obicei un caracter personal. Ca regulă, actualizarea blog-urilor constă în adăugiri de texte noi, asemenea unui jurnal, toate contribuțiile fiind afișate în ordine cronologică inversă (cele mai noi apar imediat, sus, la vedere). Acest gen de publicații web sunt în principiu accesibile publicului larg (Wikipedia - The free encyclopedia).

O altă tehnică/ modalitate de manifestare a cybertextului este *happeningul*, care reprezintă „o fluidizare a tuturor componentelor unui spectacol tradițional; happeningul se naște sub un anumit impuls, dar crește, se dezvoltă și se termină sub presiuni socio-culturale de naturi, intensități și complexități dintre cele mai diverse (...) după „moartea autorului”, proclamată de Roland Barthes cu decenii în urmă, iată și moartea cititorului, regizată în acest tip de happening textual” (Gotca, Cyberpoetica - un nou mod de a gândi literatura).

Poezia digitală / videopoezia - textul este deschis către multimedia, permițând în același timp ca sensul său să relaționeze cu suportul sau cu mediul său, poemul devenind dinamic vizual, textual și formal (Rusu). Videopoezia este o nouă metodă de a atrage atenția cititorilor și, astfel, devine mai ușor faptul de a preda sau chiar și a memora o poezie, pentru că atenția toată e evidențiată pe ea și pe imagini ce au legătură cu versurile. Videopoezia - cu toate că se referă la poezie realizată cu mijloace

audio-video, expresia poate să reprezinte și prelucrare video a poemelor cum a făcut Ricardo Araújo cu cațiva poeți brazilieni (Jorge).

Dacă identificarea elementelor care determină o poezie digitală a fost mereu o problemă, găsirea unei denumiri pentru acest gen a fost la fel de grea. Iată o lista a termenilor care au fost folosiți în diferite momente: *Cin(E)Poezie* (lucrări în care se utilizează video, film, animație, sunet și tehnici computaționale, limbaje non-verbale care aveau în comun cu poezia scrisă sau vorbită pretenția de parte relevantă pentru întreg); *Autopoeme* (experimente poetice cu un computer care generează poezie prin permutare, combinare), *Click-poezie* (cuvinte, legături și cuvinte silabisite (sunete), de ex. Knoebel înlocuiește foșnetul paginii cu un click), *Cuvânt electric* – (legat de folosirea cuvântului poetic în mediul electronic și digital); *Hypercard* (text vizual și alfabetic aranjat pe o serie de planșe digitale legate unele de altele); *Poezie Cinetica* (gen poetic în care animația este introdusă în poezie prin diferite mijloace tehnice); *Poezie experimentală* (poezie vizuală, poezie gestuală, videopoezie, poezie virtuală, digitală sau multimedia, holopoezie și poezie sonoră); *Videotext* (limbaj și mijloc de distribuție a informației prin intermediul telefonului; o combinație de poezii vizuale și verbale cu utilizarea computerului și a lucrului în echipă cu hipertextualitatea) (Jorge).

Fiecare produs, chiar și cel mai ușor de realizat, are un oarecare plan, ce trebuie să conțină, și proprietăți.

Feedback-ul imediat al cititorului din rețelele de internet face posibilă participarea la scrierea și rescrierea textului. Un exemplu foarte interesant de acest tip de interactivitate este romanul *Interface* de Markku Eskelinen (1997), o lucrare care are, prin feedback-ul cititorilor, propria viață în internet. Din cauza hyperlink-urilor, cititorul poate citi fragmente din mai multe trasee într-o ordine complet independentă de orice căi recomandate, fiecare acțiune cauzează diferite alternative, marcând clar două lumi narative (Șimanschi).

Dacă textul ales a fost o poezie, atunci în baza versurilor se aleg imagini, ce reflectă modul de înțelegere a celui care creează/recrează.

Un alt pas important e alegerea sunetului, sau a melodiei, care va fi pe fundal, sau dacă versurile se recită, atunci se ajustează recitalul și imaginile. Și nu în ultimul rând, se aranjează imaginile racordate la versuri, ca să nu fie confuzie.

Apoi se decide dacă se subtitrează sau nu, în așa fel se va dubla textul (cel recitat și cel scris). Dar acest lucru depinde de preferințele fiecăruia sau de necesitățile publicului.

În concluzie, pot să afirm că tehnologiile informaționale au dat un impuls serios în dezvoltarea tuturor domeniilor, de asemenea și în literatură. Tehnologia a provocat o schimbare a percepției cu privire la statutul literaturii în era digitală. Astfel, textul suferă numeroase modificări, pierde din rigiditatea lexical-sintactică și structurală, își modifică direcțiile, multiplică planurile și organizările și nu mai poate încăpea în tradiționala pagină tipărită, deoarece este însoțit de imagine, de sunete, de mișcare.

BIBLIOGRAFIE

1. *Dexonline - dicționare ale limbii române*. fără an. 15 Martie 2023. <<https://dexonline.ro/>>.
2. Gotca, Rodica. „Cyberpoetica - un nou mod de a gândi literatura.” *Dialogica*, nr.3 (2019).
3. —. *Cyberpoetica - un nou mod de a gândi literatura*, În: *Dialogica*, nr. 3. Vol. III. Chișinău, 2019.
4. Jorge, Luiz Antonio. *POEZIA DIGITALA, UN ESEU DE JORGE LUIZ ANTONIO*. fără an. 18 Martie 2023. <<https://www.poetic.ro/22-04-2010-poezia-digitala-un-eseu-de-jorge-luiz-antonio/>>.
5. Rusu, Mirela. „O nouă literatură, literatura digitală.” 8 Februarie 2020. 19 Martie 2023. <<https://edict.ro/o-noua-literatura-literatura-digitala/>>.
6. Șimanschi, Ludmila. „Metalimbajul și extinderea textuală blogosferică și digitală.” *Metaliteratură* 2014: 75-83.
7. Ungureanu, Elena. *Dincolo de text: Hypertextul*. Chișinău: Editura Arc, 2014.
8. —. „Elena Ungureanu: Textul și -textele.” fără an. 15 Martie 2023. <<https://idsi.md/textul-si-textele/>>.
9. —. „Intertext și hypertext.” 2017. <https://www.academia.edu/37107907/Intertext_si_hypertext/>.
10. *Wikipedia - The free encyclopedia*. fără an. 15 Martie 2023. <<https://www.wikipedia.org/>>.

Coordonator științific: CHICU Olga, lect. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, Str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 61
e-mail: chicu.olga@ase.md